„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 65. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 28. АПРИЛА 1893. ГОДИНА XXVIII.

ГРОФ ЧАКИ И НАРОДНОСТИ.

У седници угарског државног сабора одржаној 17. (29.) априла о. г., приликом генералне дебате о платама учитеља основних школа, устао је министар просвете гроф Албин Чаки те је у подужем говору бранио предложену законску основу против напада посланика грофа Апоњија, Бартока и Полоњија, који су сву силу тога издекламовали како треба појачати надзор над вероисповедним школама, шта више: како треба те школе укинути па свуда завести државне.

Како је говор министра Чаки-ја врло интересантан, јер из њега избија мишљење данашњих меродавних кругова у Угарској, то доносимо овај кратак извод из његова говора; ма да по нешто доцкан, но пре нисмо могли због других предмета о којима морадосмо расправљати.

Гроф Чаки рече: да је он, што се тиче учитељске плате, радио у споразуму са свима вероисповестима, које bona fide уступише држави надзорно право; да се дисциплинарни поступак над свима школама у држави не може дати влади, док се не прегледа (ревидује) наставни закон од 1868., с чиме не треба пренаглити; и да се не може примити савет посланика Бартока, да Угарска узме пример у народносној политици од Русије и Пруске (према Пољацима и другим Словенима). Овим последњим речима својим додао је гроф Чаки дословце:

„Г. посланик Барток, описујући потребу мађарско-народне политике, отишао је тако далеко, да је истакао пример Русије и Пруске, на који би се требало угледати, те је рекао: Видите ли, шта ради *Русија у Пољској у интересу своје народности!* Шта ли ради Пруска у Познањској у интересу своје народности! Али ја, штовани саборе, не могу примити тога савета. А за што га не примам? Угарска држава одржала се кроз хиљаду година по мом мишљењу само тако, што мађарска раса (пасмина), мађарски народ — (Фрања Болгар: фразе!). Нису то фразе него истина! Што тај мађарски народ, та мађарска раса има културну и уставну супремацију, а томе се има и то захвалити, да је мађарска раса — ма да се народу с поља толико попрећивало а изнутра је био небројено пута кавгом растројен — земљу, државу до данас одржала и да ће је, надам се, и у напред одржати. У тај час пак, кад та угарска држава буде сама себи неверна те стане поступати по угледу руском и пруском, та ће угарска држава бити разорена.“

Гроф Чаки је још и ове речи изрекао:

„Па мисле ли господа посланици — а чини се, да је и гроф Апоњи тога мишљења —, да је политика Фрање Деака само тренутком постала; да је оно, што је Фрања Деак примио у народносни закон или у нагодбу склопљену са Хрватском, да је то излив тренутне добре ћуди или тренутне добре воље? Не, штована господо! Што је Фрања Деак уврстио у закон, то је навластити излив природе мађарског народа! А по мом мишљењу све се то добро збило, јер само се тако може одржати јединство у Угарској. Спомињу се народне агитације, што се овде онде појављују; спомињу се меморандуми, што путују по свету. Докле пак дотични неистине тврде; докле се они доиста не гоне и не затомљују, дотле ће мађарски народ и мађарска државна идеја побеђивати. У онај час пак, кад буду тужбе истините, срушиће се мађарски народ и мађарска држава.“

„Најпосле још једно велико питање. Господин посланик вели, да се морају народне школе подизати. Та то се само по себи разуме. Та ми сви хоћемо народне школе у том правцу, да се у њима васпитавају синови који ће бити верни мађарском народу. Али по мом мишљењу била би велика неблагодарност и неправда, ту мисао довести у противност са мишљу о вероисповедним школама. Погрешке, што се овде онде догоде, зло употребе, па, ево велим, и сами злочини, које учине поједини заблуђеници, не могу се записати у кривицу читавим вероисповестима. Вероисповести су земљи у погледу наставе, са великим жртвама и великим трудом знамените услуге учиниле, то не треба да заборавимо и то морамо поштовати. Где су у појединим конкретним случајима покаже потреба, мора држава исправљајући посредовати, мора себи утицај осигурати. С тога, поштовани саборе, не могу примити Полоњијева предлога, и задржавам себи да у специјалној расправи кажем своје примедбе. Сада пак молим, да штовани сабор прими у опште законски предлог“.

*

Из ових речи г. министра види се јасно да по неки угарски државници врло добро схваћају данашњу ситуацију и они би хтели, јер то захтева потреба државе, бити праведни према немађарским народима Угарске . . . но ма да је воља ту они то не могу јер их данас у Угарској владајућа струја свом силом гура напред да морају чинити оно што никако не лежи у интересу наше државе. То је струја шовенистичка која од год. 1848. овамо ствара непрекидне трзавице и борбе у овој нашој лепој отаџбини.

Тако је г. министар врло добро био почео да тумачи: за што се мађарска држава одржала кроз хиљаду година . . . . но у последњи час тргао се пред шовенистима и рекао нешто што апсолутно не стоји. Он рече: да се држава због тога одржала што је мађарска раса имала културну и уставну превласт; а то не стоји. Мађарска култура није ни данас још ни мало одмакла од културе осталих народа који у Угарској живе а уставна превласт датира се тек од год. 1867. јер сви добро знамо да су угарски палатини у старо доба били и Немађари, и да су се за одржање угарске државе и на Шају (1241. год.) и на Мохачу (1526. год.) па и у свима осталим биткама . . . . борили не само Мађари него и остали народи Угарске.

Није дакле угарску државу одржала мађарска културна и уставна превласт него то: што у старо доба није било тако развијеног народносног осећаја, као што је то данас и што према томе стари Мађари остале народе нису ни помислили да разнароде, него су с њима живили у заједници као равноправна браћа. Па кад је то могло бити кроз толико векова . . . не разумемо за што то не би могло бити и данас.

Присилно учење мађарског језика, отварање државних школа, прогонство т. з. „агитатора“ то апсолутно не користи ништа, јер асимилација народности, претапање истих у мађарску народност, неда се никако извести данас где је осећај народносни тако живо пробуђен и у најпоследњем ратару — било српском, румунском, словачком или немачком. Па кад се ипак за тим иде, не значи ли то носити воду у Дунав?

Да је учење мађарског језика потребно, то ми нисмо никад порицали, но то учење треба оставити на слободну вољу онима, који то требају а не употребити притисак . . . . јер свака нагла акција ствара реакцију и онда настају трзавице и борбе које никако не могу користити држави.

Да пак само онај може бити веран син ове наше државе, који говори мађарски или се осећа Мађаром то ми најодлучније поричемо, то је за нас остале народе Угарске увреда, против које ми морамо најодлучније протестовати. А да та тврдња никако не стоји доказују небројене битке у којима смо ми нашу отаџбину Угарску бранили и у њима крв нашу на потоке левали, па доказује и то: што се нама, покрај све вике на нас, не може доказати ни једно дело, које би се могло квалификовати издајством отаџбине или бар рђавим расположењем против исте. Ако се ми боримо против шовениста то није борба против отаџбине . . . јер између шовениста и отаџбине грдна је разлика.

Ми држимо да је то исто мислио и г. гроф Чаки . . . он је то бар покушавао рећи у завијеној форми . . . презао је пред шовинистима. Но није требао да преза. Истина остаје увек истина, и ту истину треба јасно рећи. Да угарски државници хоће да ту истину потпуно упознају и да ју јавно изрекну . . . да настоје да та истина продре и у народ мађарски — онда би за цело престале све трзавице и борбе. Не би нам ништа сметало да се ми сви посветимо мирном културном раду и да поскочимо ко ће боље и више да поради: да нам отаџбина постане снажна и велика.

Што се пак тиче прихваћеног минимума учитељске плате са 300 фор. — сад разумемо: за што су се у нашем народно-црквеном сабору за тај минимум толико борили наши клерикали и браниковци. Било је то тако пре уговорено са г. министром — јер кад држава не може да плаћа више од 300 ф., по некој чудној логици — не требају, не смеју то ни поједине вероисповести. Па за што нам то одмах не рекоше дотична господа . . . да бар знамо на чем смо.

Ми држимо да тај уговор није био ни мало оправдан. Свако треба да располаже са својим џепом. Држава са својим а вероисповести са својим. Односно ако држава у истини не може да пристојно дотира своје школе, нека то остави вероисповестима . . . јер ми отворено велимо: ми неувиђамо потребу да држава у опште издржава школе кад она има право на свој надзор, и може с места загушити сваки чин који би она мислила да је њојзи опасан. Она би се могла ограничити једино на то да припомаже оним школама, које су потребне, а вероисповести не могу их да пристојно дотерају. Но, наравно, то смета шовенистичкој струји и због тога се мора наша држава брукати пред осталим светом, да своје учитељство ставља испод разних званичних слугу и испод грофовских кочијаша.

Међу тим ми се радујемо што видимо да и у највишим мађарским круговима почиње превлађивати уверење, да ни враг није тако црн како га сликају па да ни народи Угарске нису тако рђави каквим би их хтели претставити мађарске шовенисте.

Ето, то имадосмо рећи на говор поштованог г. грофа — министра.

ПОДЛИСТАК.

УЗ ПУТ.

ОД АНТОНА ЧЕХОВА.

(Свршетак.)

„Чедо моје, желиш ли чаја?“ запита ју нежно.

„Пила сам!“ одговори девојче у суровом тону.

Лихварев се збуни и врати на своје место, а у ходу лежало опет оно самоокривљење.

„Па то сте ви весело живели“, рече госпођице Иловајска. „Имате успомена“

„Но да, то изгледа све весело, кад се човек уз чашу чаја са тако милом сапутницом разговара; али питајте ви мене, шта ме кошта то весеље? Шта ме је стала та разноликост живота? Моја вера није била као у каквог немачког доктора философије извештачена, ја нисам живео у осами, не, већ свака вера ме је стеснила у свој облик, кидала од мог гела комад по комад Био сам богат као и браћа ми, а сад сам просијак. У заносу одушевљења пораздавао сам читав свој капитал, па и женин, као и многе туђе новце. Сада ми је четрдесет и две године, пред-а-мном стоји старост, а ја сам без куће и кућишта, као пас, који ноћу изостане иза кола. Кроз читав свој век нисам знао, шта је то мир. Душа ми се мучила непрестано, патила је од узалудних нада. Ја сам се губио од тешког, неуредног рада, трпео сам оскудицу, седео сам пет пута у затвору и лутао по гуверниј Архангел и Тоболск. Та горко је у души само и помислити на то! Живео сам, али у заносу нисам ни опазио, да живим. Хоћете л' ми веровати, не сећам се ни једног пролећа, шта више, нисам ни то опазио, како ме је жена љубила, како су ми се деца родила. Шта да вам кажем? Свима, који су ме љубили, био сам несрећа. Мати моја иде већ петнаест година у црнини због мене, моја ме браћа мрзила.“

Лихварев устаде и опет седе.

„Но кад би само ја био несретан, хвалио бих бога“, настави он, не погледавши у Иловајску. „Моја лична несрећа није ништа, кад помислим, колко сам пути био у својој екстази будала, неистинит, неправеден, тврд и опасан! Колико сам пути баш оне из дна душе мрзио, које сам требао љубити — и обратно. Неверан сам био хиљаду пути. Данас верујем и тонем у обожавању, а сутра већ бегам као кукавица од својих богова и пријатеља и угушујем у себи ћутећки поруку, коју ми довикују. Бог свети зна, колико сам пута од стида због своје екстазе ноћу зубма шкрипао и гризао јастук! Ни један пут у свом животу нисам намерно лагао или што рђаво учинио, па ипак ми није савест мирна. Да, госпођице, не би се смео похвалити, да не носим чији живот на души, пошто ми је жена пред мојим очима умрла, коју сам због свог растројеног живота упропастио. Да, госпођице! Видите, има два назора, по којима се данас према женскима поступа. Једни мере женске лубање, да докажу, да жена по природи ниже стоји од човека, траже на женама погрешке, да им се насмеју, да изгледају у њиховим очима оригинални, а своје сопствено биће да улепшају. Други се опет из петиних жила труде, да жену к себи уздигну, т. ј. наводе ју, да буба оних тридесет и пет хиљада врста, да говори и пише исти несмисао, што и сами говоре и пишу.“

На један пут му се лице намршти.

„Ја ипак тврдим, да је жена увек била ропкиња мужу и да ће и остати“, рече са својим дубоким басом, а при том лупи песницом о сто. „Жена је нежан, мек восак, из којег је човек правио увек шта је хтео. — О, боже! За љубав мужевљеве екстазе, која не вреди ни потуре, ошишала је кратко косу, оставила своју породицу, умрла у туђини . . . О, одана ропкиња! . . . Лубању јој нисам мерио, него говорим то све из тешког и горког искуства. Најгордије и најсталније жене пошле су за мном без промишљања, не питајући много, чим ми је само пошло за руком, да им своју екстазу улијем; од једне калуђерице створио сам нихилисткињу, која је, као што сам доцније дознао, пуцала на једног жандарма; жена моја није ме напуштала ни једног тренутка у мом лутању и мењала је своју веру тако лако, као барјачић по ветру свој правац, чим сам ја само своју екстазу променуо.“

Лихарев скочи са свог места и стаде по соби ходати горе доле.

„Племенито, узвишено ропство!“ рече он. „И баш у њему је скривен узвишен смисао женског живота! Од читавог дар-мара, који се скупио у мојој глави од оно доба, од кад са женама опћим, остале ми у успомени, као у филтруму, не идеје, нит мудре речи, нит философска посматрања, већ та необична одност судбини, то бескрајно милосрђе, то потпуно . . .

Лихарев стисне песнице, застаде и избаци полагано, с неким страсним напором кроз зубе поједине испрекидане речи: „То . . . та узвишена трпељивост, та верност до гроба и та пожезија срца . . . Прави смисао живота лежи баш у том мирном мучењу, у сузама, које би и камен омекшале, у безграничној љубави, која све опрашта, која у каос живота унаша светлост и топлоту . . .“

Иловајска полако устане, приђе један корак ближе Лихареву и погледа му укочено у очи. Судећи по сузама, које су одсјајивале из трепавица му, као и дрхтавом, страсном гласу, и по зарумењеним образима, могло се видети, да му није то обична, свагдања тема. Оне су изражавале кредмет нове му екстазе, или, као што сам рече, нове вере. Први пут у животу видела је госпођица Иловајска пред собом човека у екстази, пуна ватрене вере . . . Са својим покретима и са зажареним очима изгледао јој неразумљив, сањало, али у жару његових очију, у говору му, у покретима читавог тела лежало је много лепоте, да је она, и сама не приметивши, стала пред њега запањена и гледала му одушевљено у лице.

„Па говоримо сад о мојој матери“, рече, пруживши к њој руке и са преклињућим изразом лица. „Ја сам јој живот отровао, по њеном схватању породици Лихаревој срамоту нанео, — толико сам јој зла учинио, као што само најљући непријатељ може учинити. Па шта је последица тога? — Браћа јој дају неколико гроша за парастос и молитве, које у цркви поп чита, а она савладавши свој религиозни осећај, скупља тај новац и шаље свом

ИЗ БУГАРСКЕ.

Софија, априла.

Избори за „собрање“ свршили су — и влада је остала на својој „висини“. Па да, — то ваљда не ће бити противно г.г. редакторима „Свободе“ и „Малог Вјесника“, кад кажем да је влада остала на „висини“ — а Бугарска, а несретни бугарски народ је у низини, он је у понору! Бугарски министри и њихови депутати, а чланови „бугарске народне либералне странке“ (о гнусна маско подлог либерализма на Балкану, кад ћеш се једном открити?!) прошли су кроз ове изборе, као некада што су крвожедни римски equites пролазили кроз гомилу гладног и ропског народа. Да о слободи у опште овде нема говора то зна цела Европа и да нема „Свободе“ папирнате у Софији готово би се та реч и заборавила. Из престонице одлети пуста заповест: да се бирају ови и ови депутати и тако мора бити! Жандари и војска увек су спремни . . . а ко се одвише истакне против владиних кандидата — тај конспирира против „постојећег стања“ у прилог Русима. Овако мисле наши министри и овако, по своме мишљењу раде. Па ипак ако овде не може бити говора о активној опозицији, ако је угушена свака грађанска и политичка слобода — ипак последњи избори тако јасно сведоче труло стање у овој несретној земљи, тако јасно карактеришу лабави положај узурпаторске владе у народу — да све то може опазити и најобичнији посматрач.

Узмите на пр. бечке и пештанске новине и узевши у обзир како и колико оне, сваком приликом каде Стамбулову, како знају да га дижу у небеса и онда, кад се он ваља у злу својих греха — промислите како су, рекли би готово, мирно и неприметно донеле вест, да је влада „победила“.

Нема овог пута вике и весеља, нема хвала и „дипломатског цвећа“, по свој прилици с тога, што у Бечу и Пешти увиђају, да се тера „преко јего“, разуме се да ово не бијаху избори, него насилна „наименовања“ па ко веле: „не брукајмо се, кад нам је брука пред очима!“

А, ипак су се обрукали, јер и овог пута не могоше проћи, а да не избаце једну крупну лаж. Кажу Швабе и Мађари данашњи тобож протектори бугарски — да су избори прошли мирно и да је све мирно — а шта више, да сви бугарски ђаци у Софији признадоше јавно и отворено заслуге Стамбулова за — отаџбину.

Да је по целој Бугарској прошло мирно — у оном смислу у којем ту мирноћу схваћају ова господа, не би се чудили. Та сме ли ко да и мрдне данас? Али ипак у Цариброду било је нереда, крви, мртвих глава и народ је обеворужао жандаре. А као што је у Цариброду, тако је било крвавих нереда и по другим неким местима — само што за те нереде не знају на страни, јер то и ви знате, из Бугарске се само онда смеју шиљати депеше, кад их ревидирају месне политичке власти.

Али ту су ђаци у Софији — ту је бугарска омладина, коју тако радо сада из ненада истичу владини листови.

У опште о бугарској омладини није вредно говорити. Ја не знам, драги господине редакторе, имали млитавије омладине на свету од ове наше. Жалим и те како жалим, што ово признати морам. Као Бугарину од стида ми лице поцрвени, кад се само сетим, да је наша интелигентна омладина за сваки јавни рад — мртва.

Данашња несретна влада, која је нашу отаџбину упропастила, сејући терор и најбоље синове делом затварајући, а делом вешајући — није пропустила ни једну прилику а да не посеје и деморализацију било друштвену, било политичку. Код нас бити шпијон, облагати свога пријатеља, пријавити власти рођеног оца постало је тако уобичајено, да се тога нико више и не стиди. Отуд се развила себичност и жеља за државним звањима. А по што данас у Бугарској не добијају државна звања способни, него верни — не добијају их поштени родољуби, него подли шпијони, и бугарска омладина, вична да живи раскошно, не васпитана у родољубивом духу — једино о томе разбија главу, како ће се боље понаместити. Па знајући, да ће рахат живети само тако, ако се буде улагивала, она тако жалосно, тако нитковски пузе пред тиранима наше слободе, да је таке бруке мало игде на беломе свету.

Толико се говори и пише о некој бугарској пропаганди по Балкану — и изгледа, да је на челу те пропаганде омладина, да она води ту акцију. Ко тако мисли, могао би и поверовати, да она наша омладина збиља нешто ради. Али верујте ми, да ту није помешана влада, да она не покреће овом бугарском пропагандом, не би ви у том послу видели ни једног софијског омладинца! Али влада је ту — и оно пузавништво, оно нитковско улизивање према влади а никако родољубље импонује омладини — да учествује у пропаганди. А влада, мислите да тера пропаганду, побуђена родољубљем? Побугаривање је само средство, да њиме опије у шовинизму бугарски народ, да га обмане, исто као што је влади тамо у Угарској средство помађаривање. Ја ово говорим са свим отворено и као Бугарин устајем отворено против бугарске пропаганде, по што уверен, да ту пропаганду подржавају у Бечу и Пешти, не ћу и не могу се никада уверити, да та господа тамо у вашим престоницама раде на остварењу велике Бугарске. Србија и Бугарска, да нема те господе, лако би се споразумеле, али овако живу у непријатељству, а неко иде у рачун да тако живу.

Иде ли Русији? Онда покажите једно дело, да Русија заваћа ове земље — а она луда и махнита вика Стамбуловљева, како нам од Русије прети пропаст, слична је оној детињастој обмани, да ће Балкан од Русије спасти Стамбуловљеви Бугари. Има ли и може ли бити веће ироније?

Да, — устајем отворено против бугарске пропаганде, јер она нама не може донети трајне користи. Она може само подржавати у данашњем стању Бугарску, а боље је да сви изгинемо него да овако живимо.

Оволико за данас, а колико сутра писаћу вам о новоме собрању и казати што и како народ мисли — али моје је уверење, и тиме данас завршујем, да ће на овоме собрању пасти прва коцка на Бога рата и да смо близи крвавих догађаја.

Не стрепимо. Ведра им чела идемо на сусрет. Господине редакторе, јел те . . . . Русија има неколико стотина хиљада Козака!?

х.

Поглед по свету.

— „Журнал де Деба“ врло уважен француски лист, доноси из пера Алфреда Рамбода чланак, у којему се описују главне тежње чешкога народа и његова борба за самосталност и одржање своје народности. Чеси су, вели Рамбод, изгубљено земљиште за планове германизатора. Ова богата земља, ова „немачка акропола“, како ју до не давно називаху Немци, за увек ће бити словенски клин у немачком телу. Истакнувши борбу чешког народа на пољу просвете а нарочито са немачким школским друштвом, Рамболд описује тежњу чешких Немаца да за себе створе у Чешкој веко засебно, „затворено“ земљиште . . . а то је почетак нове, опасне иреденте. Писац не верује, да би Чеси икада могли предобити Немце за чешко државно право, јер Немци имају своје пангерманске циљи. Рамбод завршује свој чланак овако: „У таким приликама Чеси баш морају сами себе запитати: не би ли за њих боље било, кад би букнуо велики европски рат“. . . Цео чланак је прожман искреним симпатијама према чешком народу.

— Одбор чешкога сабора за општинске послове одбио је све предлоге, који су му били поднесени. Предлог Младочеха, да се пређе на дневни ред, био је одбијен. Исто тако и предлог Немаца, да се подигне окружни суд у Трутнави. На послетку пропао је и предлог великог поседа, да се суд подигне, но да му се припоји и Упица. „Политик“, орган Старочеха, нада се, да ће тако бити и у сабору, а „Хлас Народа“ радује се, што је велики посед и овога пута осујетио намере Немаца.

— У седници чешкога сабора од 23. априла (5. маја) о. г. поднео је др. Грегр основу младочешке адресе, коју би сабор имао послати краљу. Основа упућена је једном одбору петнаесторице. Немци нису гласали, но ипак ће њих петорица бити изабрани у тај одбор. Они ће дати одбору једну изјаву, па се не ће упуштати у расправу. И велики посед биће противан адреси, пошто сабор није отворен краљевском поруком.

— „Pest. Corr.“ пише о Србији ово: „У партијском животу Србије догодио се важан преокрет. Из либералног табора оделило се десно крило па хоће да пође путем законите опозиционе политике. Познато је, да је главни одбор либералне странке донео закључак да ће се придржавати пркосне политике пасивитета, т. ј. да либерали не ће учествовати у изборној борби за идућу народну скупштину. Ми држимо, вели „Pest. Corr.“, да ће господа таком политиком само себи шкодити, јер и у политици вреди позната реченица: да они који нису присутни никада немају право. При свему томе је за нови правац у Србији добар знак да се један знатан део либералне странке оделио од главне партијске управе у тако важном питању. Јер како данас ствари у Србији стоје, значи пркосна опозиција исто што и непријатељство према личности младог краља, па би се пасивитет код избора морао тумачити као једна противдинастичка демонстрација. Према томе је расцеп међу либералима радостан догађај, јер не ће бити ни једне странке која ће се интрансисентно (непомирљиво) држати према данашњој владавини. Кад има либерала који желе да буду изабрани за посланике, то је доказ да се они желе помирити са садашњом владавином. Важност те чињенице тако је јасна да ју тек не треба доказивати.“ Ми држимо да пошт. „Pest. Corr.“ далеко прецењује важност либералне странке у Србији.

Из српског новинарства.

„Наше Доба“ у броју 32. доноси следећи чланак:

У очи нових избора у Србији.

S'il est ordinaire d'être vivement touché des choses rares, pourquoi le sommes-nous si peu de la vertu?

La Bryére.*)

Оловна крила црне реакције притискоше иза 9. августа дух слободе у уставној краљевини Србији те му претијаху, да ће га за навек угушити.

С тога се стеже срце сваког врлог Србина у стрепњи, да ће пропасти и оно мало тековине, што је с тешком муком и натегом стечено, кад види шта се и како се у Србији ради.

Гордије црне реакције запетљао је овај узао тао вешто, да се жива душа више надала неје, е ће се наћи детић, који ће га моћи разврсти.

И у сред те зле коби, која изнебуха снађе Србију; у сред тих нечувених насиља и прогонстава; усред те опште стрепње за даље дане Србије, — махом и ненадано указа се на небу Србије јасна звезда, која својом светлоћу разагна за вазда густу тмину црна назадњаштва.

У светлости ове сјајне звезде појави се младић, краљ-јунак Александар I, те по угледу свога великог имењака, цара мађедонског, диже мач и моћним ударцем пресече узао, што га је злокобни гордије либералне реакције заврзао Србији и Српству.

И то је величајно дело у толико величајније, што је до сада нечувено, да владар устаје у обрану угрожених уставних слобода народних против рођених синова свога народа и државе.

Краљ Србије показао је овим делом, да је у њему јака морална снага, велика енергија, а то нас је врло обрадовало, јер нам је улило нове наде у бољу будућност Српства; али је краљ чином посведочио и то, да у њему владају лепе врлине, а те његове врлине задивиле су нас па и вас образован свет.

С те стране ваља пресудити дело краљево и тада оно избија пред душевне нам очи али у свој својој величајности и узвишености, а с те стране, наиме, пресудила га је и образованост светска.

Само и једино српским либералима дело је краљево неуставни удар, који може имати злих последица.

Јесу ли такве неискрене и злогуке речи достојне синова Српства? — Не никако!

*) Кад је већ нешто редовно, да нас живо дирну ретке појаве, како то, да нас тако мало дирне врлина?

Лабријер.

пропалом сину Григорију! Таке маленкости васпитају и оплемењују душу много више него све теорије и мудре речи оних тридесет и пет хиљада врста! Могао бих вам хиљаду примера навести! Да, помислимо само на вас саму! На пољу непогода, мрачна ноћ, а ви путујете свом брату и оцу, да их озарите на благ дан својом љубављу, ма да можда они на вас и не мисле, а можда су и заборавили! И пазите само, чим будете заволели ког човека, пратићете га чак и на северни пол. Но, зар није тако?“

„Та . . . јесте, кад . . . кад бих га заволела.“

„Ето га на!“ рече Лихарев радосно. „Бога ми, тако сам радостан, што сам се с вама упознао! То је у опште моја судбина, да увек међу добре људе доспем. Сваки дан упознајем ја така лица, за која би човек и свој живот дао. У свету има више добрих људи него злих. Ето видите, како се ми срдачно и искрено разговарамо, као да смо сто година познати. Дешава се, кажем вам, да се човек по читавих 10 година повуче сам за себе, пређути, и затвори своју душу својим пријатељима и жени, али онда случајно нађе са каквим кадетом, и њему срце своје излије. Вас данас први пут видим, па сам вам се исповедио, као до сад никад. Откуд долази то?“

Таруући руке и смешећи се ходао је Лихарев горе доле по соби а за тим поче на ново о женама да говори. Сад се зачу звоно на јутрење.

„Боже!“ рече Саша кроз плач. „Не да ми својим говором, да спавам!“

„Ах да!“ рече Лихарев досетив се. „Опрости чедо моје. Спавај, спавај, и осим ње имам још два сина“, прошапута он. „Они живе код ујака, али ова не може ни један дан да буде без оца. Она пати, гунђа, али се прилепила уз мене као мува на мед. Ја се забрбљао, а ви треба да се одморите и испавате. Ако је по вољи, наместићу вам кревет?

Не дочекавши дозволу, отресе мокар огртач и простре га на клупу, окренувши кожицу горе, покупи мараме и шал, метне пољто на крај од клупе а све је то радио ћутећки, с изразом страхопоштовања, као да није то женско одело, већ делови светог посуђа. У целом његовом држању лежало је неко самоокривљење, као да се женира, као да се стиди свог узраста и снаге у присуству тако нежног створења . . . Кад је госпођица Иловајска легла на починак, угаси он свећу и седе код пећи . . .

„Тако је то, моја госпођице“, прошапута он, запаливши цигару и дувајући дим од цигаре у пећ. Природа је обдарила Руса ванредним талентом вере, као и испитујућим разумом и даром промишљања, али то све пропада због безбрижности, нехата и сањалачке лакомислености . . . Да . . .“

Госпођица Иловајска гледала је зачуђено у мрак и могла је само видети ружичаст призрак на икони, као и распознати на лицу Лихаревљевом одсјај ватре, што је из пећи долазио. Мрак, звук звона, урлик непогоде, хроми дечко, болесна девојчица, несретни Лихарев са својим говором — све се то спојило, срасло у један велики упечатак, и свет јој дође фантастичан, пун чуда и чаробних сила. Све, што је до сад чула, зујало јој у ушима и човечији жовот дође јој као каква лепа бајка, без краја. Онај силни упечатак растао је и растао, обузео јој свест и преобразио се у сладак сан. Госпођица Иловајска је дремала, али је ипак видела кандиоце и дебео нос, преко кога час по ружичаст сјај прхну.

Чула је плач.

„Слатки бабо“, преклињаше нежно дечји глас, „вратимо се натраг ујаку! Тамо има сад бадњак! Тамо су Стјопа и Коља!“

„Чедо моје, шта да радим?“, рече тихо пун уверења. „Промисли само! Молим те, промисли!“

И уз дечје јецање придружи се и човечје. Тај звук људског јада, обрхван буком непогоде, дирну уво ове младе девојке са тако слатком, човечанском музиком, да од узбуђења и сама поче плакати. Онда опази она, како јој се велика, црна сенка приближи и подиже шал, који је пао на под, те јој обмота ноге њим...

Чудноват неки крик пробуди госпођицу Иловајску. Она скочи и погледа зачуђено око себе.

Кроз прозор, што беше до пола снегом завејан, продираше зора. Пећ и кандиоце већ одавна утрнули. Кроз отворена врата видело се у крчму. Неки човек са тупим, циганским лицем и зачуђеним очима стојао је на сред собе држећи на штапу велику црвену од папира звезду. Око њега се искупила дечурлија сва од снега и гледала укочено у њега. Сјај од звезде који кроз папир продираше, оцрвенио деци влажна лица. Деца су нејасно мрмљала божићне песме.

Крај стола, на ком стајаше пиће, стајао је Лихајев, с усхићењем гледајући у певаче и ногом такт ударајући. Чим опази госпођицу Иловајску, расу му се осмех преко целог лица и приступи јој. Она се такођер смешила.

„Христос се роди!“ рече. „О видео сам како сте добро спавали.“

Госпођица Иловајска га погледа, не рече ништа, само се и даље смешаше.

После ноћне забаве не изгледаше ни велик, ни широких плећа, већ огроман као и највећа галија, која се навезе на широко море.

„А сад морам даље путовати,“ рече она. „Морам се обући. Али реците ми, куд ви намеравате?“

„Ја? Идем на штацију Клинушки, одатле у Сергијево, из Сергијева имам 40 врсти с коли до угљених мајдана једног луде, неког генерала Шашковског. Тамо су ми браћа нашла место за управитеља . . . Копаћу угаљ.“

„Јесте чули, те мајдане ја знам Шашковски је мој ујак. Али . . . зашто идете тамо?“ рече госпођица Иловајска, погледавши зачуђено Лихарева.

„Да будем директор тих мајдана. Тим мајданима ћу ја управљати.“

„То не разумем!“ рече госпођица Иловајска слеже раменима и ходаше узбуђено горе доле по соби.

„Не разумем, не разумем!“ говораше гестикулирајући прстима пред својим лицем. „То је немогуће и . . . и неразборито? Разумете ли шта то значи! . . . То је за једног живог човека горе од прогонства, то је смрт!“

„Ах, Боже,“ рече са топлином, приступивши Лихареву и пред лицем му, које се смешило, гестикулирајући; горња јој усна задрхта

Што њих у ствари тишти, јесте: да их је краљевски детић обртом своје мишице оборио, понштио, њих старе, препредене државнике, но жали Боже! — и доказане мрачњаке, и потираче уставних слобода свога рођеног народа.

Али геније Српства спустио се у добри час на душу младићку и улио јој крепке воље, да спасе државу српску од злокобних последица мрачњачкога насиља.

То неје младић више, то је зрео човек, краљунак!

Још пре две сто године рекао је Лабријер о оваким детићима;

Les enfants de dieux, pour ainsi dire, se tirent des régles de la nature, et en sont comme l'exception: ils n'attendent presque rien du temps et des années. Ils naissent instruts, et ils sont plus tôt des hommes parfaits que le commun des hommes ne sort de l'enfance.*)

Пред оваком напредном и величајном појавом требало би да умукне свако злогуко грло и да се сваки Србин дубоко поклони пред оваким краљем-јунаком!

Али, на жалост, тако не мисле српски либерали. Видевши се поражени, они се данас одлучују па пасивност, протестујући уједно против некакве неуставности корака краљева.

Тако не ради поштена опозиција, тако не раде родољуби Српства. Тако раде мрачњаци, насилници и издајници.

Знају либерални властољупци добро, да на редовним и слободним изборима неће добити ни двадесетину посланика те за то не смеју на биралиште, јер сова се крије од светлости дана.

Боље и пасивитет те не претрпети изборни бламаж неголи после избора бити парламентарна мањина. Боље потајно ровење, неголи признати готову чињеницу, те приклонити колено пред младим краљем, који је својим светлим делом починио, те су од Србије уклоњене зле коби.

Зар тако ради странка, која стоји на темељу државних закона и државне мисли?

Тако раде мрачњаци, насилници и издајници, којима је властољубље алфа и омега.

Такву странку треба, будућности Српства ради, засећи у корен и раскрчити као коров и зубачу, што смета бујноме напретку родоносног растиња у отаџбинској градини.

О.

*) Чеда богова, тако рећи, отму се од правила природе, те чине у њој изузетак: она готово ништа не ишчекују од времена и година. Дело у њих предњачи веку. Она се роде изучена, те постају зрелим људма, пре него што се обични људи отресу детињства.

О ПОДИЗАЊУ СПОМЕНИКА
(РЕЧ СРПСКИМ РОДОЉУБИМА)

Давно је позната истина, да народ који не уважава своје великане, није их ни достојан. Одавна су изналазили народи начине, како ће да очувају успомену на своје заслужне мужеве. Један од тих начина је и подизање споменика.

Облици, којима се тај начин обавља, јесу различити, а чине то већим делом државе и материјално цватећи градови. Код нас Срба иде то обично скупљањем прилога по народу. Не пристајем уз оне, који само своје мњење и мњење својих привржeника сматрају за меродавно. Мајсторисање не могу да трпим нигде и никако. По таквом мом мишљењу држим, да је онај први облик више оправдан и лакши, јер се њиме увек пре и постигне циљ. Други облик — какав је код нас овладао, изгледа ми мање удесан, јер је то нека излишна уцена народа. Често је то баш и пука спекулација појединаца, која, кад махом овлада, ствара управо неку модерну област.

Пука је спекулација која је покренута од појединих људи — у скривеној наравно намери — да им на тај начин подигне неки углед у народу, ког иначе својим сопственим деловањем не могоше да задобију. Чине то често и личности, које су иначе у народу са својих дела доста омражене, па гледају како ће народ неким начином да обвежу. — Није ли то тек обмана; није ли то спекулација?! Па кад то чини још личност, положајем узвишенија, тим је само и спекулација та још више очигледна. Тако тада и постану у том погледу табори, један другом протуборни, што доказује, да та идеја не налази у народу правог одзива; да је силом изнуђена. То пак иде на уштрб правом родољубљу, које не сме да буде ничим поткупљено. А зар и није то купљено родољубље кад поједини — ма и само својим — а камоли помоћу других џепова накнађује оно, што је другом приликом радом својим свом народу одузео?! Зар „џеп", зар „злато" да има превагу над „карактером", над „светлим образом?!" — Не тако нечастиви, не тако!

Околност, што се ова модерна болест и код нас у потоње доба више но икад до селе раширила, изазвала је ово писање. Нек се не мисли да је писац ових редака у битности оваким споменицима противан. Нека их дижу државе и градови из својих средстава, а за народ нек је доста да на гробници својих великана дигне само скроман споменик, који исто тако као и онај најгоростаснији очитује народно признање.

И највеличанственији споменик ништав је према споменику, ког је себи подигао сам дотични великан-покојник! Јер: „Дела њина сунцу равна, не мож' скрити ноћца тавна!" — Је ли у стању богата Енглеска са свима њеним ризницама да подигне споменик раван и достојан величини Шекспировог духа, Шекспирових дела?! — Је ли у стању поштени и скромни српски народ да подигне споменик достојан слави Симове „Србијанке?!" Је ли у стању да подигне такав, достојан делу великога Стратимировића, и осталих његових великана?! Не — не. Ти су споменици само туђом руком и у туђе руке извајани неми каменови; а дела наших великана су бујне реке живих речи, које те носе у дубину, а из дубине површини, да не знаш ни кад ни како!!

Махнимо се дакле апеловања на народ где му места није! Место тога путујмо, који осећамо у себи способности по народу и упознавајмо га његовим дичним синовима и кћерима! Поучавајмо га! Растурујмо јефтина издања корисних дела по народу! Будимо најзад уједно и убеђени, да ћемо боље тако сачувати и спомен тим великим покојницима у нашем народу. Оснивајмо место голих каменова оно што немамо, а што сви остали просвећени народи имају. Прихватимо н. пр. својски и оно што тако топло препоручује др. Стеван Павловић баш у „Летопису" Српске матице (св. 173.) цртајући нам генијалног Симу Милутиновића: „А том злу могло би се доскочити, поред податљивости нашег народа, само кад би се овај, поред свог толиког старања за ученичке стипендије, постарао боље и за своје књижевнике и њихове породице. Кад већ књижевник не може да стече ужитка себи и својој породици књижевним радом, као што га има државни службеник, адвокат, трговац, занатлија, ратар и т. д, онда би требало да се народ постара и за књижевнике, па, као и за ученике, и за њих створи закладе, којима би се не само помогло књижевнику, да се доколно и са веселим срцем („весело срце кудељу преде") може одати овом раду, него да му тај рад за народ може бити и обилатији и врснији а њему самом услада а не пелен животу све до саме смрти, као што је био Сими. Зар би била на одмет и таква заклада, која би књижевнику прискакала у помоћ, да он буде не само са својим породичким ужитком осигуран, већ да може и купити потребну књигу па мало изаћи из уских граница народа у широки свет и своју врсну душевну снагу, која је природна и њему и народу његову, што боље развити и светским искуством обогатити?"

Поклонимо се таквом мишљењу; па да нас види Бог!

х. у.

ДОПИСИ.

Горња Крајина, на Ђурђев-дан. (Повереница Лази Обреновићу). Драги уредниче! Можда ће те изненадити овај глас, јер ти ријетко од оваке феле гласови од овуда долазе? Можда ћеш нам помислити у први мах, да се нијесмо у гору у хајдуке одметнули од тешких зулума и тиранија политичких неслобода, па ти шаљемо гласа, да га јавиш широм пространога свијета? Нијесмо брате! Трпељива смо ми раја, која је вична, да поднесе муке свакојаке, ма да пјесник и за нас каже, да смо страшни: „Бој се онога ко је вик'о без голема мријет' јада". Друго ми је нешта на срцу, што ме гони, да се потужим овђе јавно, и ево ћу ти испричати брате уредниче и дични земљаче наш, па да знаш и ти, и цијели српски свијет, који чита овај — у Српству на великом гласу — лист.

Прије десетак дана изишао је фантастичко-пјетски славоспјев у прози у новинама т. зв. „Браник", ужасно бомбастично спјеван у част и славу г. Лазе Обреновића биљежника у Карловцима. — Ако га нијеси читао, драги уредниче, а ти пошаљи послужитеља, па наручи 42 број од о. г. (ја се надам, да ћеш га добити, јер та роба не пролази баш најбоље код нашега народа, па ће је бити сигурно доста на стоваришту),*) па да видиш, што ти наши попови из овога вилајета лијепо умију пјевати и у сферу фантазија залијетати, држећи се јамачно оне латинске: „Stultis et pöetis omnia licet". Ја сам до сад знао, да смо ми из ових наших кршева, дали Српству подоста вриједни научењака сваке сорте, било ти је, брате, од нас, а има их хвала Богу и сада: славни техничара, правника, научени богослова, вјештих и мудрих политичара, али пјесника ни од корова, и ако се који кад-год јавио, тај је побјегао без трага.

Но што нијесам знао, и што није било, јавља се ево сад и наша кршна крајина почела је „красно" да пјевуца. Мени до душе није стало, што су се попови пропјевали — ма да сумњам, да им је до пјесме —, да су ти попови хтјели бити скромни у својој илузији, па пјевати на свој рачун, и на своју браду, а не у име свију нас од овуда, вриједајући и нас овђе и наше добре пријатеље у Сиону тамо; ја би им алалио и пустио их нека се сити напјевају, али овако то нећу.

Нека би слала брате узајамне хвале и славе сва бутун либералија браниклијска један другоме од Зрмање чак до Јердељски гора, колико их год има и ако их има, али нека не тичу у образ и понос осталог српског народа и његових дарежљивих добротвора, као што су то учинили ова браћа свештеници.

Зар то није срамно, смешно и подоста глупо и то у име цијелога нашег народа овдашњег рећи, да је Лаза Обреновић „учинио више и душевне и материјалне користи сиротињи српској из горњо-карловачке дијецезе", него сви остали добротвори српски од кад Срби живу у овим крајевима? Знате ли, и јесте ли чули кад-год браћо и пјесници новога кова за име славног добротвора српског Андрије пл. Гвозденчевића? Зар вам није познато име Пајића добротвора омладине? Јесте ли читали новине лањске године, где се спомиње име најновијег добротвора омладине српске из наших крајева — Бањанина? Зар вам није познато, да Гвозденчевићева и Бањанинова штипендија са благодјејанијем и штипендијом из јерархијског фонда издржавају омладину нашу, а не сиромашни чиновник Лаза Обреновић? Да, да знате ви то, али сте хтјели јавно рекламу, да дате вашем чика-Лази, јер мислите, да су избори на прагу, па ко велите ред је да га похвалимо.

Што велите даље, да у Карловцима није било никога до Лазе, ко би марио за нашу сиротињу, то вам велим, свима заједно са братом Лемајићем, да то није истина. Ми, који смо били прије неколико година доле, знамо, да је Никодим Лемајић, протосинђео, многима нама дотра чинио, а зна се и за многе друге добротворе наших ђака, само што су ти скромни, па неће да их хвалимо. За Лазу се једино зна, да је једнога ђака узео као свог питомца одавде од нас, и то је све, па чак и тај је штипендиста. Па зар толику дреку јавно надати, зар вређати многе добре грађане и професоре, и презирати, који чине и чинили су нашој сиротињи у Сиону? — На то ми одговорите!

Ви сте надали ларму у име свију нас а ко вас је на то овластио? Ма ми не би пристали, да се срамотимо јавно, као ви са оваким писањем: „Вами брате драги, има да захвали и цио народ српски, у овијем крајевима, што му за ове двије десетине година прискочише у помоћ на обрану имена и опстанка толики синови његови". (Вала лијепо прискочише! Потроваше с „либералним", себичњачким духом!)

Ову глупост не би потписао никада! Па онда зна се, да сте ви некоји између вас, баш из те Лазине школе, а гласали сте за Шварца Чивутина, а кад вас све скупа узмем, онда вас је већа половица гласала за Шварца, и ви се усуђујете говорити у име овога народа. То је од прилике врло велика порција дрскости. Ко чита тај т. зв. „Браник" мислиће, да је тај Лаза, какав гаван Дунђерски Лаза, не сирома чиновник, који живи у вароши и који нема ни кучета ни мачета. — Како је његова кућа отворена нашим синовима, како су они сретни, како је родитељима убрисана суза, како се сад Лаза брине за омладину нашу и т. д. цијела прегршт којекаквих пјесничких наклапања без истине и смисла.

Маните се, људи, комедије. Кад смо ми били доле, било нас је у богословији и гимназији до 50—60 Хрвећана, па сад сравните чика-Лазину плату од мјесечнијех 100—120 ф., па на част, ако вам изиђе добар рачун. Може бити ви држите, да је чика-Лаза чинио нашим богословима много у томе, што их је узимао у канцеларију за писаре и давао им посла да раде? Ако је то, онда вриједјате виђене добре пријатеље наше омладине: г. дра Ђоку Красојевића, Васу Пауковића и друге адвокате, који су већином нашим богословима, као сиромашнима, увијек давали посла у својим канцеларијама. — Ви велите на једном месту, да вам чика-Лаза доведе дјецу у благодјејаније. Како можете тако бубати!? Та зна се, хвала Богу, ко даје благодјејаније!

Што велите, да вам је он сунце и да вам даје душевне користи, то се види до душе и по томе, што су неки од вас, бивши његови ђаци, гласали за — Шварца!

На крају чудно ми је, да су се потписали и они, којима ништа није чинио, а таквих је већина. Обично у свијету захваљују јавно они, којима се чини што. Разумијем, што вас је водило, али та вам не ће упалити. Као што вас је овдје Прица (пријесни пријатељ Лазин) наговорио, ето среће, да вас може наговорити, да не гласате за Шварца, па би било мање бруке и срамоте за наш народ. У осталом савјетујем вам, да у будуће пазите, што потписујете за јавност, да не би више у оваку колосалну погријешку пали. У име народа не смијете више говорити без мандата, то знајте да је правило у парламентарним земљама. Томе вас је бар у теорији могао и сам Шварц научити.

Хрвећанин.

*) Читали смо. Беше и нама послана да ју уврстимо, но знамо ми Лазу боље него они који ту повереницу потписаше, па ју турисмо у — кош. Уредн.

Вести из места и са стране.

Нови чланови „Матице Српске". Од лањске скупштине т. ј. од 12. (24.) септембра 1892 до 15. (27.) априла о. г. уписали су се за чланове „Матице Српске" ови родољуби и корпорације, и то: I. са уплатом целе чланарине у износу од 50 фор: 1) Српска шола у Моровићу, 2) Српска ратарска читаоница у В. Кикинди, 3) Јован Малетић у Н. Бечеју, 4) Евген Думча градоначалник у Сент-Андреји, 5) Политичка општина у Брестачу, 6) Општински уред у Бешки, 7) Др. Ђорђе Лазаревић лекар у Панчеву, 8) Др. Ђорђе Живковић лекар у Инђији, 9) Панта Л. Јовановић, трговац у Митровици, 10) Политичка општина у Нов. Карловцима (Сасама), 11) Мита П. Акексијевић у Жабљу; 12) Арсен пл. Милекић од Карловацграда у Митровици, 13) Сава Ј. Крстић трговац у Руми, 14) Спасоје Крстоношић, трговац у Митровици, 15) Сава Крстоношић у Митровици, 16) Сима Мучалов велепоседник у Немету, 17) Лазар Поповић протопресвитер у Осеку, 18) Управна општина у Черевићу, 19) Управна општина у Белегишу, 20) П. Радановић, трговац у Осеку, 21) Ристо И. Иванишевић трговац у Мостару, 22) Протосинђел Гаврило Змејановић настојник ман. Крушедола, 23) Др. Ђорђе Ивковић адвокат у Митровици, 24) Васко Стојковић бележник у Турији. — II. са уплатом чланарине у годишњим оброцима по 10 фор: 25) Бошко Стрика учитељ у славонском Брестовцу, 26) Стеван Нићин-Лесин у Сентомашу, 27) Ђока Нићин-Лесин у Сентомашу, 28) Народна школа у Чемерници, 29) Милош Николић мајор у Бистрици, 30) Опћа народна школа у Врепцу, 31) Српска занатлијска читаоница у Вршцу, 32) Српска црк. општ. вукошевачка у Брђани, 33) Ђока Панаотовић у Голубинци, 34) Стева Сунајковић бележник у Кутјеву, 35) Општа пучка школа у Погановци, 36) Паја Раписављевић трговац у Панчеву, 37) Стеван Јаношевић учитељ у Јарку (у Срему), 38) Младен Беренђија ратар у Црепаји, 39) Јован Андрија Т. Ожеговић учитељ у Кути (у Боки Которској), 40) Стојко Обрадовић трговац у Панчеву, 41) Светозар Драгомировић трговац у Панчеву, 42) Сима Станковић трговац у Митровици, 43) Гавра Манојловић управитељ гимназије у Осеку, 44) Урош Поповић професор у Осеку, 45) Срп. црквена општина у Кумани, 46) Српска школа у Ст. Врбасу, 47) Народна школа у Врднику, 48) Народна школа у Павловци, 49) 50) 51) Школе: у Мајару, Павучју и Вел. Набрђу (у Славонији) 52) Др. Светозар Арновљевић лекар у Враци у Бугарској, 53) Народна школа у Медку, 54) Школа у Мекињару, 55) 56) 57) 58) Школе: у Габошу, Маркушици, Антину и Тординци (у Срему) и 59) Светозар Миловановић кројач у Новом Саду. — Напомињемо, да пристојба за чланство матичино износи 50 фор., и да се исплаћује или у један пут или у оброцима по 10 фор. годишње а за пет година. Сваки члан добија годишње 4 свеске „Летописа" и неколико свезака „Књига за народ".

а шиљасто лице пребледи. „Но, помислите само голу степу, осаму. Нећете никог живог наћи, с ким да се разговорите, а ви . . . ви сте у екстази о женама! Угљани мајдани и жене!"

Госпођица Иловајска се на мах трже из свог заноса, приступи прозору, окренувши Лихареву леђа.

„Не, не, не смете тамо ићи!" рече она, нагло шарајући прстима преко окна. Не само да је у својој души осећала, него шта више и у њеним њему окренутим леђима осећала је да иза ње стоји човек скроз несретан, изгубљен и од свију напуштен; он пак ју посматраше с осмејком на лицу, као да и не зна за своју несрећу, као да није ноћас плакао. Шта више било би боље, да није ни престао плакати! Она је прошла узбуђено неколико пута горе доле по соби, за тим је стала у један ћошак и утонула у мисли. Лихарев је нешто говорио, али она га није чула. Окренувши му леђа, извуче из свог портмонеа 25 рубаља, стисне их у руку и дуго их је тако држала а за тим је поцрвенила, кад се Лихареву окренула; онда их опет тури у свој џеп.

На вратима се зачу глас кочијашев. Госпођица Иловајска се поче облачити ћутећки, са строгим, концентрисаним изразом лица. Лихарев ју обмотаваше весело се шалећи, али свака његова реч, као сњи терет пала је на њену душу. Не радо се слуша, кад се несретни или умирући шале.

Кад се госпођица Иловајска обукла, промери још једном собу, застаде на тренутак ћутећки, а за тим изиђе. Лихарев ју испрати...

Напољу је, Бог зна зашто, још непрестано беснила бура Читави облаци од меких и великих, снежаних пауљица, кружили су над земљом, непрестано немирујући. Коњи, саонице, дрва, во, везан за један дирек, — све је било бело и носило утисак меканог, вуненог.

„Но, Бог вам је дао свака добра," промрмља Лихарев, помажући госпођици Иловајској, да се попне на саонице. „Немојте ништа рђаво о мени мислити . . ."

Госпођица Иловајска је ћутала. Кад се саонице кренуше и поред једне велике гомиле снега прођоше, осврте се за Лихаревим са изразом на лицу, као да ће му нешто рећи. Он јој притрчи на близу, али она му не рече ни речи, већ га само погледа кроз своје дуге трепавице, на којима су висиле мале пахуљице од снега.

Да ли је збиља његова осетљива душа прочитала у том погледу, или је то можда само била обмана уобразиље, али њему се учини, као да је врло мало требало, само нешто и девојка би му опростила његове неуспехе, старост и јад па би пошла за њим не промишљајући Дуго је тако стајао као запањен и гледао на траг од саоница. Пахуљице од снега се жељно наслагаше на његову косу, браду и плећа . . .

Наскоро неста трага од саоница, а он сам, сав од снега, наслонио се на једну белу стену — само су му очи још увек нешто тражиле у снежаним облацима.

Беч. Превео **С. Ж. П.**

Парница против цара и краља. У парници, коју је гроф Јосиф Бађани подигао против нашега цара и краља ради једног земљишта на граници Аустрије и Угарске, учињено је поравнање, да једна комисија утврди, да ли дотично земљиште припада Аустрији или Угарској и према томе ће се одлучити, је ли својина цара и краља или грофа.

Хрвати о конфесионалној школи. Стјепан Хартман, учитељ женске препарандије у манастиру калуђерица у Загребу, написао је књигу у којој упоређује хрв. слав. школ. закон од 14. октобра 1874. са оним од 31. октобра 1888. Решетајући те законе долази до закључка: да у Хрватској и Славонији не може бити напретка док се не укину комуналне школе и уведу конфесионалне основне школе и препарандије. Књига та стоји 2 фор. а може се набавити код писца у Загребу. Шта ће, Боже, рећи на ово „народни" секретар г. Исаћирић и његови патрони? Рећи ће по свој прилици: да кад Хрвати нису задовољни са комуналним школама да оне нису за Србе тако рђаве . . . а ми велимо: цабе им . . . нека они раде шта хоће само нама нека поврате наше конфесионалне школе и онда ћемо се таворити како знамо.

Слобода у Хрватској. У последње време конфискује загребачки државни одветник сваки број „Обзора". Ма да је „Обзор" велики србождер, то ипак морамо као слободоумни људи да жигошемо то стезање, управо изигравање слободе штампе у Хрватској те држимо да ће тај поступак органа бана грофа Куена Хедерварија, само оспажити опозицију и ускорити пад његова система.

Католичко црквено право. Написао Фердинанд Белај, професор црквеног права на богословском факултету свеучилишта Франца Јосифа I. у Загребу. Свеска I. Цена 2 фор. 50 н. Добија се у деоничарској књижари у Загребу. Хрвати тек сада добише на свом језику тако дело дочим га за нас Србе написао односно издао епископ далматински др. Никодим Милаш још год. 1890.

Огромне демонстрације, управо шкандале почипише велико-немачки ђаци у Бечу у Јозефштатском позоришту, против чешке позоришне дружине која је дошла, услед позива, да тамо даје неколико представа. Дошло је чак и до гужве између Словена и Немаца, те је морала полиција посредовати. Немци су урликали као бесне звери . . . што доказује како су васпитани ти „носиоци културе на исток".

Верди, гласовити талијански музичар и композиста није хтео одазвати се позиву управе вароши Трста, да дође лично управљати са својом опером „Фалстаф". Извинио се са својом старошћу . . . но у истини није хтео послужити тршћанским иредентистима као средство за њихове демонстрације против наше државе.

Синови пок. американског милионара Гулд-а наследили су сваки 500 милиона долара (1000 милиона форината). Млађи син дошао је у Европу, те му се у Бечу, кад је у једној гостионици дарио 300 фор. девојкама, које продају цвеће, догодило, да га је полиција ухапсила, мислећи, да је новце где украо. Кад је доведен у полицијско звање и тамо казао своје име, молили су га за опроштење.

Досетљивост американског уредника. У редакцију једног великог американског листа ступио је један човек те је ословио уредника овако: — Господине, ваш лист донео је сушту лаж! — Не може бити, господине! А какву? — Ви сте наштампали у јучерашњем броју вашег листа да је г. Фернанду јуче судио суд. — Јесам, господине, па то је истина! — Написали сте и то: да је обешен. — Јесте, па и то је истина. — Ама, није истина, господине! Ја сам главом тај Фернандо. — Не може бити! — Да, господине, ја сам тај Фернандо. Молим вас учтиво да опозовете оно што написасте у јучерашњем листу. — Не могу, господине! — Шта? Не можете? — Никако! — А ја ћу се жалити суду! — Можете; но ја не ћу опозвати никада оно што је једаред ушло у мој лист. Једино вам могу то учинити да донесем у сутрашњем броју исправак: да се уже откинуло, па да сте остали живи . . .

Помоћ пострадалима на острву Занте. Јављају из Атине да је за пострадале од земљотреса на острву Занте скупљено и послано из разних европских вароши један и по милион динара.

Пропаст парода. Пароброд „Хива" изгорео је на путу из Бомбаја у Џеду. Возио је хаџије за Меку. 900 од њих је спашено.

Лед на Волги затр'о је четир пароброда. Пароброди су потонули, но људи су сретно спашени.

Новије вести.

Будимпешта. У седници државног сабора од понедеоника поднео је министар трговине Бела Лукач, законску основу о продужењу досадашњег трговачког уговора са Србијом за време до најдаље 19. (31.) децембра о. г.

Брашо (Ердељ). Овде је пао доста велик снег.

Сигет. Овде је нападао обилат снег.

Београд. Краљ ће отпочети своје путовање по унутрашњости 4. (16.) маја. Тај дан стићи ће у Јагодину, па ће прегледати сва места која су страдала од земљотреса. 6. (18.) маја биће краљ у Пожаревцу, где ће присуствовати утркивању, па ће прегледати изложбу коња и јавне заводе. Варош се спрема да краља свечано дочека. У вече биће осветљење и бакљада. У пратњи краљевој биће сви министри.

Смедерево. Радикали су одржали у недељу јаван збор, на ком је присуствовало око 10 000 људи. За посланичког кандидата је једногласно постављен министар правде Пера Максимовић.

Париз. Влада се спрема да распусти парламенат и да одреди изборе за месец јуни.

Лондон. У недељу је одржан овде јаван збор у корист осам сахати дневног рада. Било је присутно око 60.000 људи, који су предлог са акламацијом примили. Владао је потпуни ред и мир.

Берлин. Цар Виљем ће на јесен у Румунској присуствовати војничким вежбама.

Петроград. У виборшкоме варошком кварту открила је полиција тајно друштво гимназијских ђака услед тога што је један гимназиста убијен. Хтео је да иступи из друштва па су га његови другови из страха убили. Осамнаесторица ђака је ухапшено.

Београд. Председник грчког св. синода у Атини, митрополит Германос изјавио је српском заступнику др. Владану Ђорђевићу у своје име и у име свих чланова св. синода најтоплије жеље за сретно владање краља Александра. Митрополит рече: да у Грчкој полажу велике наде у владу краља Александра. Министар спољашњих послова Андра Николић наредио је дру Ђорђевићу да митрополиту изрече срдачну захвалност краљеву.

Јаван рачун

о примању и издавању приликом „народне забаве" коју је приредила „сентомашка срп. црква пев. дружина" други дан Ускрса о. г.

Од продатих улазница . .	118 ф. 80 н.
Добровољних прилога . .	46 ф. 20 н.
Од продати заостали свећа	1 ф. 28 н.
Свега .	166 ф. 28 н.
Трошкови око приређивања	76 ф. 02 н.
Чист приход .	90 ф. 26 н.

Добровољна прилога приложише:

По 5 фор. Гђа Марија удова Мите Алексијевића; по 3 ф. управа парнога млина из П. Сада; по 2 ф. 50 н. Шаца Манојловић; по 2 ф. г. г. Петар Дамјановић из Н. Сада, др. Јован Радивојевић-Вачић из Земуна, гђа Јулка Радосављевић; по 1 ф. 50 н. Јован Коларовић из Рац-Алмаша, Коча Поповић Перлез; Смиљка, Слободан и Добрен Ђорђевић Нови Сад; Никола Караш, Ботош. По 1 фор. г.г. Симеун Мајински парох, Исидор Иванић, Богдан Дунђерски, Н. Н., Александар Хаџић, Никола Лазић, Јеврем ст. Пивнички, Софија М. Продановића, Милан Николић Сомбор, Мита Ђорђевић Нови Сад, Ђока Шегуљев, Обрад Срђанов, Милутин Везилић, Вељко Кађански, Персида Белић, Јаков Мезнер. По 50 новчића: Милан Петко-Павловић Вршац, Коста Стричевић, Јаша Дунђерски, Урош Мудрински, Јован Токалић из Карловаца, Јован Медурић Турија, Паја Јанковић, Н. Н., П. Н., А. Г., Р. А., Б. С., сви из Суботице, Ђока А. Манојловић, Паја Павловић Карловци, Н. Н.; по 20 н. Ђурица Голупски.

Свима родољубивим прилагачима, као и посетиоцима ове „народне забаве" изриче се овим од стране певачке дружине најискренија зтхвалност.

У Сентомашу 20. априла 1893.

Перовођа: **Божидар Продановић.** Председник: **Милош Руњић.**

ИЗВЕШТАЈ

о добровољним прилозима, које је српско акад. лит. друштво „Зора" примило о свето-савској забави, а у корист своје благајне, књижнице и фонда за потпомагање сиромашних Срба ђака на великим школама у Бечу.

Приложила су Г. Г.:

По 100 фор. Беч, пречасни царско руски прота Николајевски; Н. Сад, др. Мика Кондороши.

По 25 ф. Беч, Светозар Адамовић трг.

По 20 ф. Беч, Ристо хаџи-Ристић, Шандор Остојић, Ј. пл. Деспинић, Ђорђе Остојић конзул Хан.

По 15 ф. Беч, гђа Катинка Јосифовић, Ђорђе Симић кр. српски посланик, Т. Остојић, браћа др. С. и К. хаџи-Ристић, Београд, грађанска касина.

По 10 ф. Беч, барон Бонда, А. Стова, барон Мих. Николић, дворски савјетник проф. др. В. Јагић, конзул Гутентаг, Ф. Ц. Шалек, Ј. Самфир апотекар, проф. др. Сокор, А. Д. Бајић, Капамацијa упра. трг. школе, Т. пл. Бајић, конзул пл. К. Христотел И. Петровић, Рајбитаји, Ф. Фриш каф. Париз, др. В. М. Суботић. Пакрац, нег. високопреосв. владика Мирон Николић. Трст, Шкуљевић и Аничић. Шабац, Јосимовић трг.

По 20 динара у злату: Ђорђе Барловац секретар у кр. срп. посланству, др. З. Поповић, капетан Лешјан с госпођом; у сребру Београд: Др. Л. Докић председник државног савета.

По 6 фор Беч: Е. Канта кројач.

По 5 фор. Беч: Ј. А. Кшент, Б. Русовац, др. Ђ. Димитријевић, Недељковић, мајор М. Зарић, Ј. Миланковић, гђа М. Сечански, гђа Р. Фогелсенгер, Ј. пл. Бајић, Ј. Кеглић, др. Н. Вујић, др. Неда Пешковић, К. Вира, пл. Петрак, др. М. Николић, др. М. Решетар, генерал Ђ. пл. Стратимировић, др. Јанковић кр. срп. аташе, барон Б. Живковић, Бухлихер, Лебенфелд, Текеш, др. Д. Николајевић, цес. кр. мајор Стефановић витез од Вилова, проф. др. Мозетик, А. Боухан, Јан Рибарш. Београд, гђца Мица Орешковић, гђа Љ. Кујунџић, К. Таушановић министар на расположењу, др. Рибникар. Свилајница, Ј. Драшкоције. Ср. Карловци, Деспотовић. Бечеј, Ј. Миковић. Нови Сад, Ђура Стојковић. Земун, Ст. Карамата. Шабац, Јоса Ј. Куртовић. Загреб, Вл. Матијевић. Сарајево, Гл. М. Јефтановић. Осек, В. Муачевић. Прњавор, Ј. Марковић. Аранђеловац, др. М. Лазаревић. Децина, А. Стојанац. Митровица, Фр. Гамиршек.

По 10 дин. у злату: Беч, Фр. Рајн гост, у сребру: Београд, др. Вујић држ. савј., П. Ђорђевић држ. савј., Теодор А. Васојевић приложио 10 дин. и скупио 10 дин, Душан Тодоровић. Обреновац, др. П. Папакостопулос, Б. Ковачевић, Ђ. Марковић, Е. Буш, Р. Ковачевић, Андра Исаиловић. Смедерево, М. Ђ. Величковић скупио у Смедереву, Јагодина, браћа Ракић трг. Крагујевац, браћа Станојевић, Сава Миливојевић.

По 4 ф. Беч, Јосим Марковић мед., Н. Н. Јиречек.

По 8 дин. Обреновац, Ст. Андоновић. Параћин, Никола Марић апот., Милош Ристић шеф станице у Ђунису.

По 3 ф. Беч, проф. Премошић, Пуљевић, Мита Николић фам., Стефановић, гђа Обрадовић, Сајди, др. Шобат, др. К. од Козић. Београд, Миленко Стефановић, Нови Сад, Јов. Т. Чавић. Мостар, Јован Тута поседн. Привина Глава, преч. Теофан Косовац игуман Приједор, Ристо Кондић. Сарајево, преосв. митрополит Ђ. Николајевић. Рогатице, М. Којић и М. Ченгал. Бос. Градишка, Т. Бојковић, Ј. Чубриловић, Ђ. Јунгић. Рума, Јов. Л. Ђуричић. Ст. Градишка, Васо Видовић. Трст, конзул М. Маринковић. Митровица, пл. Милекић, др. А. пл. Рокнић, др. Ј. Шевић.

По 6 дин. Обреновац, Н. Тодоровић.

По 5 дин. Београд, Ж. Живановић држ. савј., Дим Голубовић држ. савј., Јанаћко Ђорђевић трг., П. Теодоровић повип., Ст. Атанацковић трг. Обреновац, А. Јовановић, Д. Дајч, Р. Стојисављевић, М. Милутиновић, М Спасијевић. Јагодина, Васа Атанацковић инжињер. Параћин, др. Ђ. Јовановић ср. лекар.

По 2 ф. Беч, поручник Сигети, поручник Вучетић, Чеда Ђурђевић, Јован Богдановић мед., Илија Бајић мед., Павлас, Н. Драгичевић мед., др. Ј. Цвијић, Паја Лекић, др. Мурко, Небригић, проф. Ђ. С. Ђорђевић, Ђока Георгијевић, Јоца Стојадиновић, Д Станојевић, П Николић, Марковић, Т. Илић. Ириг, Н. Симоновић, Сен-Тамаш. А. Голубски. Ст. Бечеј, М. Поповић упр. штедионице. Зворник, Ст. Марковић. Брчка, М. Конаковић, Перо Угљаровић. Бос, Нови, Перо Дрљача. Бос. Крупа, Мар. Добројевић. Голубинци, С. С. Николајевић. Котар, Спиро Милић. Д. Вакуф, срп. прав. општина. Бела Црква, Др. Ф. Релак. Бихаћ, М. Вујевић. Нови Сад, М. Поподић. Инђија, М. Петковић. Врдник, М. Павловић игуман. Мостар, С. Тодоровић. Драгачац, М. Драгучевић. Аранђеловац, К. Јовановић апот., Ил. Павловић чин. у пенз. Обреновац, М. Глишић. Белегиш, Ст. Ристивојевић. Трст, М. Туцаковић. Митровица, П. Панајотовић, др. Ст. Пајић, Ј. Принер, игуман Г. Поповић, Ј. Бегић нам. нам. Кувеждина, Ј. Трумић, Лаза Михајловић, М. Симуновић, Ђ. Живановић, Срп. еск. деоп. друштво у Митровици, Ј. Секулић, др. Вл. Димовић.

По 5 дин. Крагујевац, Д. Димитријевић. Параћин, др. Ђорђе Јовановић ср. лекар.

По 4 дин. Београд, С. Богдановић трг., Душан Петровић прав. Крагујевац, Милош Павловић, М. Мијачковић, Марић и Рајевац, Коста Ковановић и Михајловић, Ник. Буђевац и Ђорђевић. Обреновац, С. Димитријевић, В. Крунић, Ђ Христић.

По 3 дин. Јагодина, И. Ранковић шеф станице. Крагујевац, Д. Ристић. Обреновац, С. Михајловић, Ј. Михајловић, И. Гудурић.

По 1 ф. 25 н. Шид, Д. Максимовић трговац.

По 2 ½ дин. Параћин, М. Миладиновић трг., К. Станојевић.

По 2 дин. Београд, М. Глишић, Р. Обрадовић, В. Илић, И. Милованчевић, В. Ковачевић, М. М. Радовановић, Св. П. Савић, Дем. Стефановић, Ђ. Марковић, М. Ђуканић, Н. Н., Н. Аранбашић, Евг. Чоловић, П. Петровић, П. Радосављевић, А. Ђорђевић, Л. Марић, Ж. Богдановић, А. Милитић, Бл. Недић, Ник. Милојевић к. акад., Вл. Шатић. Јагодина, М. Јоцић, Ал. Јушманић, Ђ. Врбовац, Ст. Т. Милосављевић, Н. В. Мијалковић, К. Милосављевић. Обреновац, Д. Спунеиб, С. Стошић, М. Сомборски, С. Цветковић, Ј. Радовановић. Параћин, Микић.

По 1 ф. Беч, Обермајер, Просман, др. Плеспичар, Н. Н., Н. Н., Н. Н., К Савић, Алекса Јовановић, Вој. Стојановић мед., Грос мед., Б. Хупулов, др. Мачвански, Ђ. Пецуљ, Карл Хвала, Н. Н., Шевић, потпоручик пл. Стратимировић, А. Матић, Н. Н., Пакић, Ал. Ракаса. Митровица, П. Бојкић, Станковић и Шљивачки, др. Н. Јовановић, гђца Даница пл. Георгијевић, С. Димовић, Об. Пеичић, Н. Станковић, Ј. Мијић, П. Манок, В. Ђукић, М. Панајотовић, Б. Веселиновић, др. Н. Вучетић, гђца Ј. Костићева, Ђ. Петровић, др. Н. Огорелица, Ст Карталија, А. Сремчевић, Ђ. Теодосијевић. Нови Сад, П. Мартоношки. Травник, М. Л. Панић. Бос. Нови, Л. Смиљанић. Пакрац, др. П. Јовановић. Сен-Томаш, Ј. Радосављевић. Аранђеловац, А. Савић. Обреновац, М Шиђански, Ј. Вучковић, К. Павловић. Белегиш, Т. Рашић, П. Ранковић, Ђ. Глеђа, С. Радаковић, М Васиљевић, С. Бабић. Параћин, Н. Пешић. Шид, Н. Н.

По 1 дин. Београд, М. Н. Симић, М. Ђорђевић, др. Настић.

Осим овога приређена је у Вел. Градишту на Сретеније забава у корист „Зорину", чист приход износио је 84 фор.; а г. Чедомир Гагић из Ужица скупио је 30 дин., а у Крагујевцу 50 дин.

Свима врло штованим скупљачима и прилагачима изричемо овим своју најтоплију захвалност.

У име срп. акад. литерарног друштва „Зоре":

Благајник: **Јован Шумановић,** stud. pharm. Председник: **Светислав Новак,** правник.

РЕД ПЛОВИДБЕ

пароброда кр. угар. државне жељезнице

од 23. фебруара (7. марта) 1893.

ДОЛЕ:

Полази из Вуковара са жељ. стан.	4 с. 30 м. у јутро.
„ „ Вуковара вароши	5 с.
„ „ Новог Села	5 с. 40 м.
„ „ Опатовца	5 с. 50 м.
„ „ Букина	6 с.
„ „ Шаренграда	6 с. 20 м.
„ „ Илока	после 7 с.
„ „ Паланке	после 7 с.
„ „ Черевића	8 с.
„ „ Футога	8 с. 30 м.
Стиже у Нови Сад	после 9 с. у јутру.

ГОРЕ:

Полази из Новог Сада	1 с. после подне.
„ „ Футога	1 с. 40 м.
„ „ Черевића	после 2 с.
„ „ Паланке	4 с.
„ „ Илока	после 4 с.
„ „ Шаренграда	4 с. 30 м.
„ „ Букина	5 с. 30 м.
„ „ Опатовца	6 с.
„ „ Новог Села	6 с. 30 м.
Стиже у Вуковар у варош	7 с. 20 м.
Стиже у Вуковар на жељ. стан. .	7 с. 30 м. у вече.

Пароброд иде до даље наредбе сваки дан осим петка.

✝

Са тужним и разцвеђеним срцем и преголемим душевним болом јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима жалосну и тужну вест, да се наша мила, добра супруга, односно мати и кћи

МАРИЈА ЈОЦИЋ

рођ. СТЕФАНОВИЋ

напрасно у 34. години својој у Будимпешти 23. априла (5. маја) у 3½ сата у вечност преселила.

Тело миле нам покојнице пренеће се из Будимпеште 26 априла (8. маја) о. г. у Нови Сад и сместиће се у саборну цркву и у 3½ сата после подне истог дана опојати, а за тим ће се на успенском гробљу у породичну костурницу предати матери земљи.

Вечна јој успомена!

У Н. Саду 25. априла (7. маја) 1893.

Коста Стефановић, отац. **Лука Јоцић,** супруг.

Софија и Јелва деца.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Српском бродарском друштву потребни су: 2 капетана и 2 крмара.

Капетани морају имати прописни патенат; морају доказати да су више година управљали самостално бродом и да познају речне прилике на Дунаву и Сави. Српским језиком морају владати. Телесно треба да су здрави и за службу способни. Плата ће се одредити према квалификацијама до 3000 динара годишње.

Крмари су дужни доказати, да су више година самостално крманили и да добро познају корита и воде Дунава и Саве. И они треба телесмо да су здрави и за службу способни и морају владати српским језиком. Плата ће се одредити према квалификацијама до 1200 динара годишње.

Понуде са документима ваља поднети управи овог друштва најдаље до 15. маја о. г.

Бр. 440. У Београду 20. априла 1893. г.

УПРАВА

3—3 **српског бродарског друштва.**

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

ЈОВАНА СЕКУЛИЋА

У МИТРОВИЦИ

треба 4 помоћника старија. Рефлектанти имају тачно у оферту навести, како и где су сервирали. Првенство имају који поред српског, немачког и мађарски говоре. Ступање одма. 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Н. БАРКОВИЋА

У ПРИГУ

треба помоћника који може одма ступити. 2—3

ОБЈАВА

У ПРЕДМЕТУ ЛИКВИДАЦИЈЕ

ПРВОГ СРЕМСКОГ ВИНАРСКОГ ДИОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА

У ИЛОКУ.

Услед закључка изванредне главне скупштине од 19. априла 1893. закључена је ликвидација горњег друштва и услед чега су цене правом шилеру, белом и црном вину, надаље различитим дезертним, маслашу, самотоку, а тако исто правој комовици, сремској шљивовици и правом коњаку знатно редуциране, то се овим од стране ликвидационалног одбора одређује јавна добровољна дражба свих горе наведених пића на дан 23., 24. и 25. маја 1893. и то од 8—12 сати пре и од 2—5 сати после подне, која ће се у друштвеним просторијаиа обдржавати, на коју се п. н. публика позива, а најбољима пудиоцима ће се уз готов новац продавати.

Ако ко жели може активу и пасиву преузети.

Из седнице ликвидационалног одбора у Илоку дана 25. априла 1893.

2—3 **Ликвидационални одбор.**

Власник: Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.